

THE PM 6 AREA
SAUGBRUGSFORENINGEN
HALDEN

The following is a summary of the investigations in the area under consideration for the proposed building of a new mill, area PM 6, owned by Saugbrugsforening, in Halden. Investigations have been carried out on the general topography by Østlandskonsult A.S (enclosure 1). Testings for archaeological material were conducted by two persons, for one week in May (leader: Lars Forseth) and by four persons, for one week in late May/early June (leader: Ove Olstad). Between 13-15 June the finds and documentation were examined and interpreted by Sheila Coulson.

Test pits appear to have been approximately 20-40 cm wide and varied in depth from 0-25 cm to 50 cm B.S. (below surface). A total of 68 test pits were dug of which 29 were positive (these are marked in pink on Map 1). Approximately 32 of these are within the area to be destroyed and of these 17 are positive. From these testings 9 separate localities were determined. The localities in the endangered area are numbers 1, 2, 3 and 5 (marked in yellow). For the first three sites these are found between the 53-62 meter contour levels, with the final site located between 40-45 meters.

The boundaries for all the localities (Numbers 1 to 9) were determined by Ove Olstad on the basis of the position of the site in the terrain, natural boundaries (such as rock cliffs and stream beds), and on the occurrence of positive and negative test pits. The total area estimated for each site is as follows:

Locality 1	1000 m ²
Locality 2	250 m ²
Locality 3	750 m ²
Locality 5	c.950 m ²
Total area	c.3000 m ²

A brief description is listed on the following pages of the finds from the test pits from the various localities. The description of the finds and the totals are the opinion of Sheila Coulson. The documentation of the specimens and the site descriptions were the responsibility of the excavators.

Also enclosed is a newspaper clipping which is the only picture available of this area (enclosure 2) and 4 pieces of correspondence discussing this case (enclosures 3-6).

PM 6 Locality 1 (4 positive, 3 negative test pits)
Estimated size: 1000 m²

Site Description: The site is next to a rock face and banked by an old stream bed. There is a sharp drop off to the south. Rounded stones are in the underlayer.

Test pit 10: Material (5 pieces) found 10-20 cm B.S. Most burnt and in poor condition. Also charcoal and fire-cracked rock.

Test pit 22: Material (37 pieces) found between 0-30 cm. B.S. Majority found in lower half of deposit. Some burning and patination. Variety of flints and chert types. Condition is generally good. Larger pieces found lower down. Keeled core found at 20-25 cm. B.S.

Test pit 24: Material (7 pieces) found between 5-20 cm. B.S. Small debris. Good condition. Some patination and no burning.

Test pit 26: Material (7 pieces) found between layers 2-8 (10-40 cm) B.S. Generally good condition. Layer 4 specimen in poor condition. Some patination. No burning. Test pit 26 is reported to have a cultural layer but none of the finds are found in it.

Test Pit Profiles: (See Figure 1)

PM 6 Locality 2 (2 positive test pits)
Estimated size: 250 m²

Site Description: The site is found on the other side of the stream bed, opposite Locality 1. It is bounded to east and south by a relatively sharp drop off. The northern boundary is less certain. Negative test pit 28 to the north was found to be situated in a very different deposit from that found in pits 7 and 8. These pits were found in sandy soil. The northern boundary was then set between test pits 7/8 and 28.

Test pit 7: Material (4 pieces) found between 20-40 cm. B.S. Small chips of flint, half of which are patinated. No burning. Fair condition.

Test pit 8: Material (19 pieces) found between 0-25 cm B.S. Majority are patinated, some burnt. Larger pieces found lower down.

Test Pit Profiles: (See Figure 1)

PM 6 Locality 3 (6 positive test pits)
Estimated size: 750 m²

Site Description: The boundaries were set by large boulders to the west and north, east and northeast is the rock face and south is a drop off. This is reported to have a Stone Age house ground. (There is no further documentation of this phenomena).

Test Pit 5: Material (c. 50 pieces) found between turf and 30 cm B.S. Finds increase through the deposit with the majority found in lower half. Bone found in lower half of deposit. Larger pieces found to lower down. Various types of flints and cherts and in variable condition. Some burning, some patination. Fine scraper found at 20-30 cm B.S.

Test Pit 6: Material (c. 30 pieces) found between turf and 25 cm B.S. Finds increase through the deposit with majority found in the lower half. No bone. As with pit 5 the condition is variable and there is variable burning.

Test pit 29: Material (2 pieces) found at 20-25 cm and 40-50 cm. B.S. Unpatinated and unburnt.

Test pit 30: Material (3 pieces) found at 10-15 cm and 20-25 cm B.S. Unpatinated and unburnt.

Test pit 31: Material (1 piece). No depth measurement. Patinated.

Test pit 32: Material (1 piece). No depth measurement. Unpatinated.

Test Pit Profiles: (See Figure 2)

Høytomt - Locality 5 (5 positive, 1 negative test pits)
Estimated size: 850-950 m²

Site Description: This site is located on a flat

plateaux between rockfaces. To the east is a drop off, to the north the boundary is uncertain, to the south is a mass from clearing from the field area. A negative test pit sets the border and to the west is a rock face.

Test pit 1: Material (13 pieces). No depth given. Unpatinated. Good condition. Some burning. Good Transverse arrow found.

Test pit 5: Material (4 pieces). No depth given. Unpatinated. Good condition. Unburnt.

Test pit 6: Material (c. 15 pieces). All but two found between 15-25 cm. B.S. Good condition. Unpatinated. Some burning.

Test pit 8: Material (9 pieces). Tiny chips between 10-20 cm and larger piece at 25 cm. Good condition. Unpatinated. Some burning.

Test pit 9: Material (6 pieces). Spread between 0-10 and 10-15 cm. With larger pieces lower down. Good condition. Some patination. No burning.

*Also surface finds from survey and from owner's collection: About 20 pieces. As would be expected these specimens are larger in size. Some burnt and some patinated. Condition is generally good.

* One flake found to east of site on highest plateau. Unpatinated, soft-hammer removal, in chert.

No Test Pit Profiles.

Interpretations

PM 6 Localities 1 to 3 (53-62 m levels)

Materials: The materials from the 12 positive test pits from this area are found to be in variable condition with fresh pieces, patinated examples, burnt specimens and slightly worn artefact ridge lines all found together. The amount of fracturing and breakage of the smaller, thinner pieces is very high. Numerous varieties of flint and chert are found in the same small area and it was not possible to refit any of the material. A general characteristic was that the smaller lighter pieces were found in the upper layers of the deposit with the heavier larger specimens found to the lower levels. This frequently involved a spread of over 25 cms. which occasionally ranged to 50 cms or greater. Conclusion: This material is probably redeposited and has been altered by a number of natural agencies.

Site Boundaries: Although it is acknowledged that this is a very difficult task, it is obvious that the site boundaries clearly need to be further defined. There is no evidence from the testing that this area was not a moderately sized sandy bay which was heavily used during a period of the Late Stone Age. Some possible interpretations are: 1) that the area was repeatedly used over a period of time for living/working 2) that the areas were used on a number of occasions and not reoccupied 3) that the entire area was used for a number of activities for a period of time.

Unfortunately, with the existing information there is no evidence to suggest that the present boundaries for the localities exist, except as a result of archaeological interpretation.

Conclusion: The boundaries for the various localities need to be clarified. This definition is essential before further interpretations are possible.

Høytomt - Locality 5 (40-45 m level)

Materials: The material from this locality is in better condition than the finds from the other three sites. However, much of this area has been ploughed. As the deposit is generally thinner here (less than 25 cm) it is probable that there is little material in an undisturbed context. No profiles for the test pits are available.

Conclusion: Further testing is required to determine if any of this material is in a primary context.

Site Boundaries: This site would have been located in a separate smaller bay to the east of the three other localities. As was noted previously, the full extent of the site is in question.

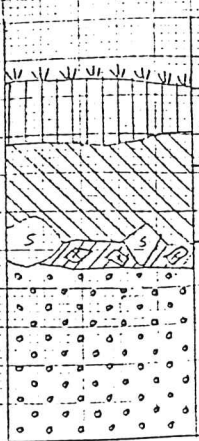
Conclusion: Further testing is required to determine the extent of the site.

Therefore, to proceed it is necessary that further, more detailed, testing be performed. This should involve the setting of a basic grid, so that the testings are not anomalous to the possible future excavations. Long trenches should be excavated to determine the nature of the deposits and the extent of the localities. Spot testing should be more systematically performed in areas that appear to be beyond the scope of a trench. Phosphate testing of the area could also prove useful. This could be performed by a field leader and a crew of approximately 10 people in a month.

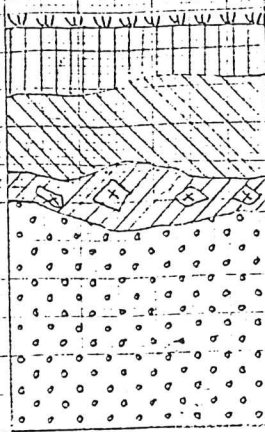
A. L. Carson

**** Due to the important nature of this case it was considered essential that a second opinion be obtained. Therefore, at the suggestion of Egil Mikkelsen, Birgitte Skar, has examined the finds from the testings and has also visited the site. Her opinions are in accordance with the situation listed above. Should further discussion of any of these points be necessary Birgitte is available for comment during the period of the proposed Fornminne meeting.****

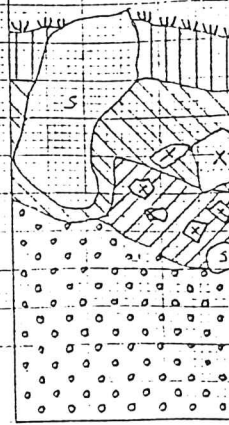
FIGURE 1

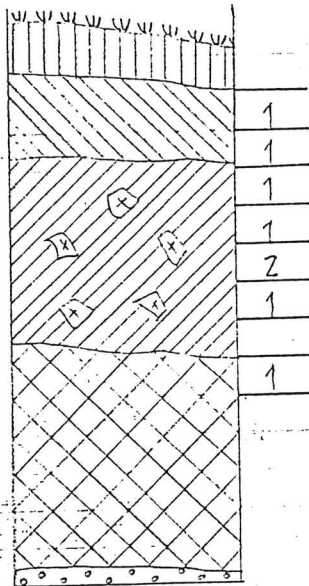
PRØVESTIKK NR. 10

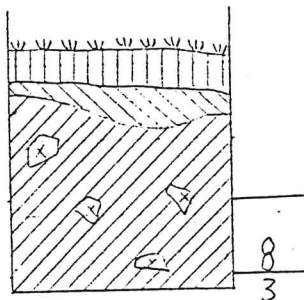
PRØVESTIKK NR. 22

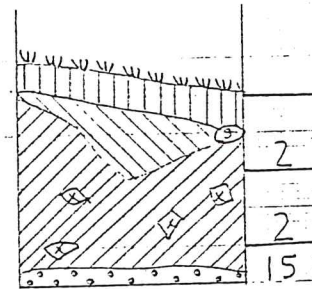
PRØVESTIKK NR. 24

PRØVESTIKK NR. 26

PRØVESTIKK NR. 7

PRØVESTIKK NR. 8

turv

grøntur sandholdig jord

rødtur sandholdig jord
med spredte kulturbiter

rødtur sand

mørk, trekullholdig,
fett jord (kulturlag)

stein

skjerbrent stein

Tallene til høyre for hver
profil tegn angir antall
Jern i hvert lag

SAUGBRUKSFØR, HALDEN K., ØSTFOLD

TEGNING NR. 1

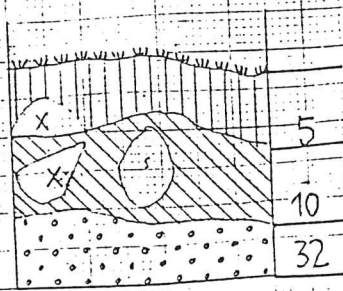
PM 6 - LOKALITET 1 & 2

MÅLSTOKK 1:10

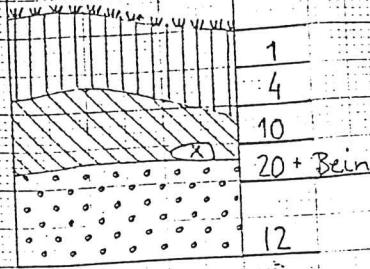
30/5/89

ANITRA FOSSUM

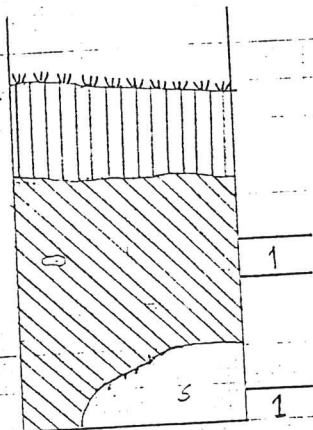
FIGURE 2

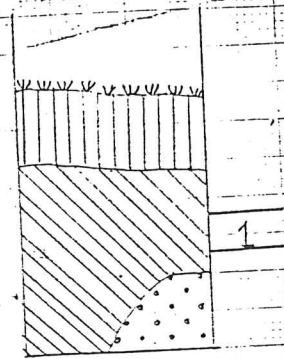
PRØVESTIKK NR. 6

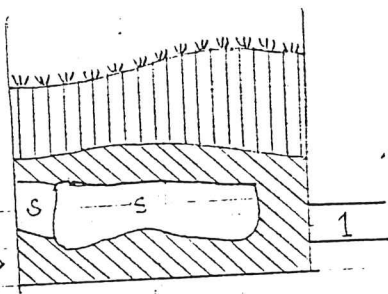
PRØVESTIKK NR. 5

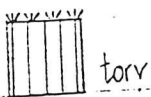
PRØVESTIKK NR. 29

PRØVESTIKK NR. 31

PRØVESTIKK NR. 32

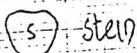
torv

rødgul sand

gråbrun sandholdig jord (m/oaé tvu)

stein

skjorbrent stein

SAUGBRUKSFØR., HALDEN K, ØSTFOLD

TEGNING NR. 2

PM6 - LOKALITET 3

MÅLESTOKK 1:10

3115/89

ANITRA FOSSUM

3.3 Topografi og landskap.

Saugbrugsforeningens industriareal ligger i bunnen av Tistedalføret, en trang elvedal med bratte skrinne fjellsider. Dalen er grovt sett øst - vest orientert. Den bestående industri er plassert på dalbunnens flate arealer på begge sider av elva Tista. Fjellveggene på nordsida av dalen er brattest nede og rundes av bakover i et lett kollet landskap, og flater så helt ut ca på kote 100. Hele arealet ligger her solvendt, og den naturlige avrenning skjer kun til 3 små bekkesig som renner i skar og hyller eller terrasserings i fjellet. Arealene bakenfor er i hovedsak etablert som boligområder med villamessig bebyggelse, tildels plassert helt fram på kanten, og i brudd med landskapsiluetten.

På sørsida av dalen skråner terrenget noe jevnere bakover for så å flate ut på ca kote 120. I denne skråningen ligger både jernbane og tverrforbindelse (Bondebakken) til riksveg 22 fra riksveg 21 som følger dalbunnen. Denne dalsida ligger stort sett i skyggen hele dagen, og har også et rikeligere tilsig av vann enn nordsida.

3.4 Grunnforhold og vegetasjon.

Vekstvilkårene for vegetasjonen i dalføret er blandt annet betinget av grunnforhold, topografi og klima. Løsmassene i dalbunnen er forholdsvis dype marine leireavsetninger med glacifluviale sand-, grus- og moreneavsetninger over. Tildels er arealer nord for Ankers tidligere brukt til bark- og massedeponeringsplasser for Saugbrugsforeningen. På enkelte flate partier i fjellsida ligger det igjen moreneavsetninger som er vekstgrunnlag for vegetasjon.

Løsmassene har høyst forskjellige egenskaper. Grus og sand er lett permeable masser, mens morene og barkmasser er tettere og holder bedre på vannet. Dette skaper blandt annet varierende grunnvannsforhold og dermed også forskjellige vekstvilkår for plantelivet.

Fjellet er hovedsakelig lyse gneissbergarter med varierende strøk og fall, og uten markerte sprekksoner. Det er funnet en lokalitet av intrusiv kleberstein bak Institutt for energiteknikk.

- 8 -

Tistedalens retning gir tydelige skiller i biotoper mellom sør- og nordside, men også mellom biotoper på fjell og på løsmasser. Sørsida av dalen er hovedsakelig gran- og furukledt med bunnvegetasjon av lyng. Dalbunnen på sørsida har fuktkrevende trevegetasjon som bjørk, or, selje, hegg og rogn med bunnvegetasjon av gras og stauder.

Nordsida av elva er av en helt annen karakter. Nede på løsmassene og de gamle barkfyllingene fra dalbunnen og opp til fjellfoten finnes en ganske spesiell flora av edelløvskogsbiotoper, som ligger nedenfor en tydelig grunnvannshorisont i løsmassene. Bestanden er registrert i området rett nord for Ankers og et stykke østover. Biotopens eksakte utstrekning og mer detaljerte registreringer er ikke foretatt.

Høyere opp i fjellsiden og på terrasser av løsmasseavsetninger er det forekomster av eik- og bøkeskog. På de tørreste plassene står ei og anna fjellfuru.

3.5 Eksisterende vegsystem, arealbruk og bebyggelse.

Saugbrugsforningens industriarealer på Kaken og Kasa dominerer arealbruken i planområdet. Riksveg 21 (Tistedalsveien) skiller eksisterende papir-, kartong- og cellulosefabrikker, med tilhørende anlegg, fra diverse elektriske anlegg, lager og renseanlegg m.m. nord for vegen. Nord for riksvegen og med adkomst til denne ligger også Institutt for energiteknikk (IFE)/ "Atomen". Møllergata, som er en kommunal veg går, gjennom Kasaområdet. Denne brukes mest til tømmertransport til Saugbrugsforeningens tømmerlager, men er åpen for almen ferdsel.

I øst, men nord for Tista, tar Fosseveien av fra riksveg 21 opp mot boligområdet Fosseløkka. Mellom Fosseveien og ned til Tista ligger Ankers fabrikkbygninger ved Skåningsfoss. Litt lengre øst og syd for Tista, kommer Møllergata og Bondebakken inn på riksveg 21.

Saugbrugsforeningens fabrikkbygninger er ført opp gjennom hele dette århundret:

- Cellulosefabrikken i 1908 (med en rekke til- og ombygginger senere),
- Guru papps bygning i 1914 (siste byggetrinn 1959),
- Sentralfyrrhus i 1958, og
- PM4 og PM5 i 1963 og 1968.

Utklipp fra:

Politisk tendens: Arbeiderpartiet
 (Se baksiden!)

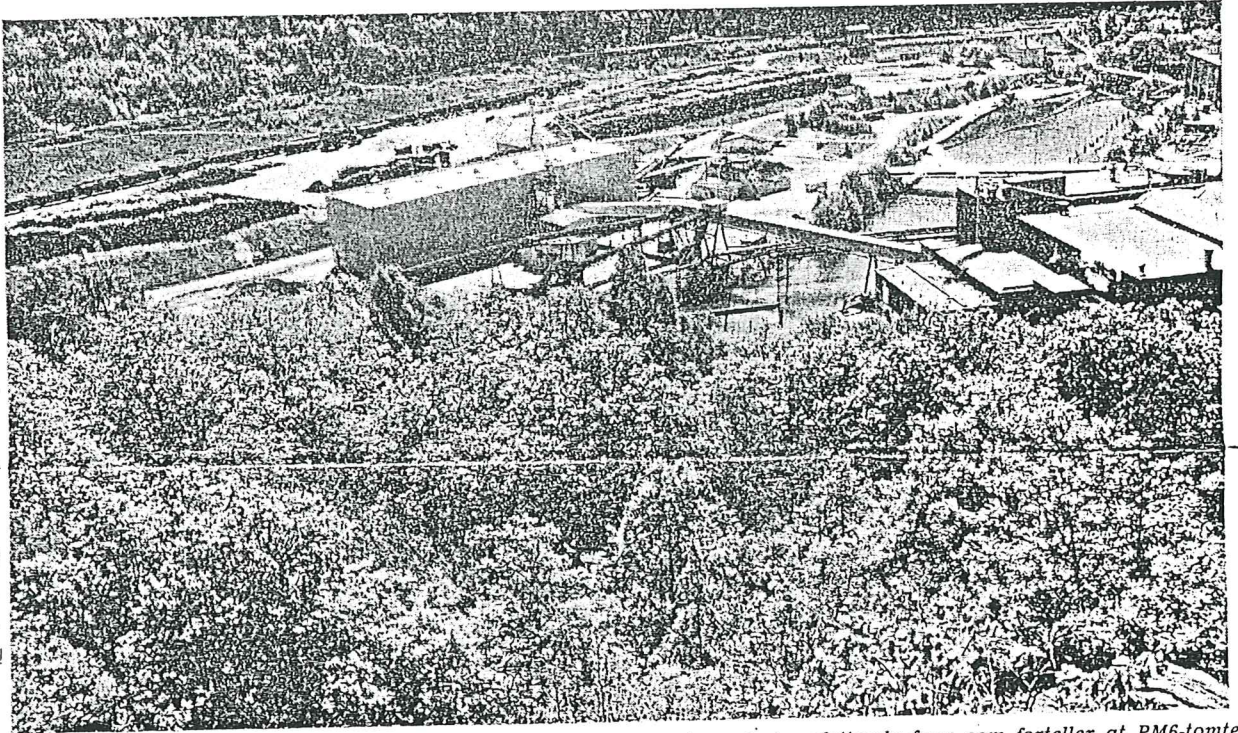
24 MAI 1989

Omfattende utgravninger må til:

Stort steinalder- funn på PM6-tomta

Det største steinalderfunn i Østfold på 20 år er gjort i Halden. På tomta til den planlagte PM6. Dermed er Saugbrugs i gang med å planlegge ny fabrikk i et område som er fredet etter fornminneloven. Innen 5. juni må Saugbrugs søke fornminneutvalget om opphevelse av fredningen. Sier utvalget ja, må det omfattende arkeologiske utgravninger til. Utgravnin-

ger som kan ta måneder - koste millioner av kroner - kroner som Saugbrugs må betale. Det var to arkeologer fra Universitetets Oldsaksamling i Oslo som gjorde en rekke boplassfunn da de nylig brukte en uke for å undersøke området. Teknisk direktør Gjermund Røkke forteller til HA at man nå vil søke om opphevelse av fredningen.

PM6 kommer nå i konflikt med fornminneloven. To arkeologer har gjort omfattende funn som forteller at PM6-tomten inneholder steinalderboplasser. Det største funn i Østfold på 20 år, sier arkeologene.

TEKST: TORGEIR NAKKEN
 FOTO: ARILD BRUNVAND

- Det er lenge siden vi har hatt så store funn i Østfold. Da må vi helt tilbake til E6-utbyggingen ved Grålum i Tune på slutten av 60-tallet. Det sier bestyrer Egil Mikkelsen ved Oldsaksamlingen til Halden Arbeiderblad. Både Halden kommune og Saugbrugs har fått brev om funnet og kart hvor funnene er avmerket. De fleste funnene er gjort mellom 55 og 80 meter over havet på platået over Skakkestad. Ved en utsprenning vil mange av boplassene forsvinne. Boplassene er funnet på ulike høydenivåer helt ned til 20 meter over havet.

mange steder der de gjorde mindre graveforsøk. I tillegg ble det funnet beinrester fra måltider. Det er usikkert om det her er snakk om mange og sammenhengende boplasser, eller om det er spredt.

Etter loven skal Oldsaksamlingen få tilsendt til godkjenning enhver reguleringsplan. Det kjedelige i dette tilfellet er ifølge Egil Mikkelsen den knappe tidsmarginen man har til rådighet. Dersom PM6 blir vedtatt bygget, skal sprengningsarbeidet starte i oktober/november i høst.

HVA SKJER NÅ?

- Det er to alternativer. Deler av området kan omreguleres til spesialområde for fornminner. Dersom dette er umulig, må Saugbrugs søke om opphevelse

av fredningen. Blir svaret ja, vil det igjen bety omfattende utgravninger. Hvis vi skal grave, er jeg spent på hvordan vil skal greie å skaffe nok arbeidskraft. Sannsynligvis må vi importere arkeologer fra Danmark, sier Mikkelsen.

Fra tidligere er det mange kjente steinalderboplasser i Halden. Nesten ingen er skikkelig utgravd, og de fleste er nedbygd i boligområder. Den eneste større utgravningen Egil Mikkelsen kommer på i farten er den han selv foretok på begynnelsen av 70-tallet på Idd i forbindelse med et grustak.

- Hvor mye vil en utgravning koste?

- Det er det helt umulig å si noe sikkert om. Her må vi i større grad enn tidligere foreta en

totalutgravning. Derfor må arbeidet gjøres veldig grundig. Arbeidet vil ta flere måneder. Vi kunne ønsket oss flere forundersøkelser for å kartlegge og kalkulere omfanget. Men jo flere prøver vi tar, dessto mer ødelegger vi, sier bestyrer Egil Mikkelsen. Under millionen vil det ikke koste. Bare utgravningen av en sentrumstomt i gamle deler av Oslo beløper seg fort til 3-4 millioner kroner.

Tidligere har Saugbrugs vært borti en fredet plett i forbindelse med sine forundersøkelser. Det gjaldt klebersteinsbruddet. Oldsaksamlingen har nå foreslått at verneområdet utvides. Denne utvidelsen kommer ikke i konflikt med PM6.

1. INNLEDNING OG MØTEOVERSIKT.

Østlandskonsult (ØK) har helt fra planarbeidets begynnelse søkt å legge vekt på:

- 1) en effektiv planutarbeidelse, og
- 2) god kontakt med flest mulig berørte interesser.

Det første er avhenging av det siste.

Saugbrugsforeningen og ØK har derfor føretatt møter med følgende offentlige myndigheter:

1.	Halden E-verk		ØK v/TM	07.02.89 kl.14 ⁰⁰
2.	Halden kommune prosjektavd.	Brattested leder	Saug v/KM ØK v/KN	07.02.89 kl.14 ⁰⁰
3.	Fylkesmannens miljøvernnavd.	Miljøvernleder Inge Eikland, Ottar Krohn, Håkon Mikarlsen	Saug v/GR ØK v/TM v/KN	09.02.89 kl.12 ⁰⁰
4.	Østfold veg- kontor	Plansjef Jan Ivar Hansen Regionansv. Berby	ØK v/KN v/TM	09.02.89 kl.14 ¹⁵
5.	NSB	Overing.Wiig, Overing.Langballe Overing.Skaugerud	ØK v/KN	10.02.89 kl.09 ¹⁵
6.	Universitetets oldsakssamling	Inge Lindblom	Saug v/GR ØK v/TM	10.02.89 kl.13 ⁰⁰
7.	Østfold fylkes- kommune	Overing. Per Arnesen Landskapsark. Terje Pettersen	ØK v/TM v/KN	13.02.89 kl.13 ⁰⁰

I tillegg har ØK hatt telefonkontakt med:

- Televerket, Sarpsborg.
- Forsvarets distriktsingeniør, Viken,
- Halden hovedvassdrags brukseierforening, og
- Fylkeskonservator i Østfold.

Disse siste kontaktene resulterte i følgende:

- * Televerket ønsket ikke å involvere seg så tidlig. Det var ikke nødvendig. På et senere tidspunkt ville de imidlertid kunne trekke konsekvensene av PM6-etableringen for egne anlegg/installasjoner. Forventet å få tilsendt planen til uttalelse.

2.5 NSB.

Broløsninger er å foretrekke for riksvegens kryssing av jernbanen. Alle seks vegalternativ var akseptable.

NSB kunne tenke seg et deponi av steinmasser fra anlegget nær jernbane fordi NSB kan ha behov for slike masser.

2.6 Universitetets oldsakssamling.

Universitetets oldsakssamling skisserte følgende prosedyre i sin saksbehandling:

1. Førstegangsbefaring for å vurdere området generelt. (Befaringen ble foretatt 10.02.89 som en del av Saugbrugs/ØK's møte med oldsakssamlingen.)
2. Prøvestikking (mest sannsynlig i slutten av april 89). Kostnadsanslag kr.25.000,-. Tiltakshaver, Saugbrugsforeningen, må dekke kostnadene. På dette tidspunkt bør Saugbrugsforeningen søke om frigivelse av eventuelle forminner en finner.
3. Analysefase. I løpet av kort tid vil Saugbrugsforeningen/komunen få tilbakemelding om det må foretas en full undersøkelse eller ikke. Det synes foreløpig ikke sannsynlig med full undersøkelse. (Hvis en full undersøkelse vil bli nødvendig vil kostnadene bli betydelige og undersøkelsen vil ikke være fullført før utgangen av 1989.)

Oldsakssamlingen påpekte at de ikke skulle være noe forsinkende ledd i planarbeidet.

Forholdene til klebersteinsbruddet bak IFE ble vurdert som lett håndterbart av ØK og oldsakssamlingen på den felles befaringen.

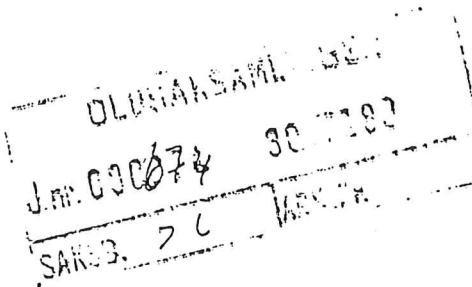

SAUGBRUGS

Enclosure 4

Halden, 28.03.89.

Universitetet i Oslo
Oldsakssamlingen
Fredriksgt. 2
1064 Oslo 1.

Att. Inge Lindblom.

Vedr. arkeologisk undersøkelse/ny papirfabrikk.

Vi viser til telefonsamtale den 14. dm. og oversender som avtalt referat fra møte 10.02.89 (utdrag fra reguleringsplan - rapport).
Vi har notert at feltarbeid i tomteområdet for FM 6 vil finne sted i uke 19 og at budsjett for arbeidet er kr 19.000,-.
Rapport vil være klar 12.05.89 (til bygningsrådsmøte 18.05.89).
Vi håper på rask tilbakemelding etter gjennomført undersøkelse.

Med vennlig hilsen

Knut Solem

Vedlegg

acolds.01

OLDSAKSAMLINGEN
FREDERIKS GATE 2, 0164 OSLO 1
TELEFON (02) 41 63 00

Enclosure 5 Page 1
UNIVERSITY MUSEUM OF
NATIONAL ANTIQUITIES
FREDERIKS GATE 2, 0164 OSLO 1

KOPI

Halden kommune
Planavdelingen
Svenskegt. 6
1750 Halden

OSLO, 16.mai 1989
SAKSBEHANDLER:

DERES REF.:

VÅR REF.: (BES OPPGITT VED SVAR)

J.nr.259/89, 674/89, 1500/89

REGULERINGSPLAN PM 6, SAUGBRUGSFORENINGEN, HALDEN K., ØSTFOLD

Universitetets Oldsaksamling har i uke 19 foretatt registreringer av fornminner i det aktuelle planområdet. Vi hadde på forhånd mistanke om at det måtte finnes steinalderboplasser her. Denne mistanken ble bekreftet ved våre registreringer.

Det ble tatt en rekke prøvestikk i området. Disse er avmerket med sirkler og tall på vedlagte kartkopi. I flere av disse (merket med rødt) ble det funnet avslåtte stykker av flint, et sikkert kjennetegn på forekomster av steinalderboplasser. Enkelte steder var det også bevart bein, trolig måltidsrester fra steinalder. På grunn av områdets størrelse og mengden av funn, ble ikke området tilstrekkelig godt undersøkt. Våre undersøkelser gir imidlertid en veiledning om hvor det er/kan komme konflikter mellom fornminner og utbyggingsplanene. Selv om endelig rapport ikke foreligger, vil vi likevel komme med en uttalelse til planen.

De fleste steinalderfunnene er gjort på platåer langs planlagt fjellskjæring og på nordsiden av denne. Det er foreløpig usikkert hvor mange boplasser det kan være snakk om, da avgrensningen av disse ikke så lett kommer fram ved prøvestikking. I området merket SP.4 på kartet er det 4-5 funnkonsentrasjoner, hvorav 3-4 ligger i den planlagte fjellskjæringen. Funnene lengst mot nord bør kunne gå klar anleggsarbeider, mens de øvrige vil bli direkte berørt av planene. Lokaltetene på denne terrassen ligger ca 55-80 m o.h.

Et annet platå, ca 40 m o.h., hvor det ble påvist en større steinalderlokalitet, ligger ved eiendommen "Høytomt", Tistedalsv. 26D. Også denne vil bli direkte berørt av de foreliggende utbyggingsplaner.

På et tredje platå, ca 20 m o.h., ved Fossveien 66, er det dyrket mark. Her ble det bare påvist ett flintavslag i ett prøvestikk. Her kreves imidlertid ytterligere undersøkelser før området kan vurderes nærmere.

Halden-området er kjent for sine mange boplassfunn fra steinalderen. Det aller meste er imidlertid kommet fram ved oppsamlinger av amatører. Bare en boplass er delvis utgravd av arkeologer. Mange av disse lokalitetene er i dag nedbygd eller ødelagt på annen måte. Når det nå finnes urørte

steinalderboplasser i det aktuelle planområdet, må disse derfor sies å ha svært stor verdi. I utgangspunktet bør de derfor vernes for fremtiden. Så langt det er mulig bør derfor planene endres for å etterkomme dette.

Vi er samtidig oppmerksom på at flere av steinalderlokalitetene vil måtte komme i konflikt med den planlagte utbyggingen. Slik sette må derfor Universitetets Oldsaksamling formelt fremme innsigelse til planen. Innsigelsen fra vår side kan imidlertid trekkes tilbake, enten ved at forminner reguleres til spesialområde bevaring, eller at Saugbrugsforeningen søker Oldsaksamlingen om å få opphevet fredningen av registrerte forminner (eller begge deler). Betingelsen for å kunne oppheve slik fredning, vil være at Saugbrugsforeningen bærer kostnadene ved nødvendige arkeologiske utgravninger av de berørte forminner. I dette tilfelle vil undersøkelsene bli relativt kostbare, uten at vi nå har grunnlag for å kunne beregne disse nærmere. Vi kan opplyse at neste møte i Oldsaksamlingens forminneutvalg, som tar stilling til søknader om frigivelser, skal være 5.juni.

Innefor planområdet er et klebersteinsbrudd, som er registrert tidligere som forminne (merket SP.3 i planen), foreslått regulert til spesialområde. Vi viser til brev til kommunen av 11.mai 1989 fra Halden historiske Samlinger om dette bruddet (pkt 1 og 2 i brevet). Vi slutter oss til dere uttalelse å gir pålegg om at spesialområdet utvides slik at det også omfatter løsmassene som er nedrast fra bruddet. En mer nøyaktig avgrensning kan bare foretas ved oppmåling i terrenget.

Med hilsen

Egil Mikkelsen
Bestyrer

Kopi: Saugbrugsforeningen, Postboks 53, 1751 Halden
Halden historiske Samlinger, Rød Herregård, 1750 Halden

SAUGBRUGS

Enclosure 6

Halden, 26.mai 1989.

Universitetet i Oslo
Oldsaksamlingen
Frederiks gate 2

0164 OSLO 1

OLDSAKSAMLINGEN	
J.nr. 001635	30 MAJ 89
SAKSB. E M	ARK.Nr.

Att: Egil Mikkelsen

Søknad om å få opphevet fredning av registrerte fornminner.

Vi viser til Deres brev av 16.05.1989 og til senere telefonsamtale om saken.

Vi har med stor interesse fulgt med i Deres prøvestikk i området som har avdekket kjennetegn på forekomster av steinalderboplasser. Vi håper at den interessekonflikt som dette innebærer mellom bevaringsønsker og planlagt industriutbygging kan løses på en tilfredstillende måte for alle parter.

For å få en bedre oversikt over omfanget av de nødvendige utgravninger foreslår vi at ytterligere undersøkelser vil bli gjort allerede i uke 22. Som en foreløpig antydning for kostnadene på utgravningene nevnte De i telefonen en størrelsesorden på 1 MNOK.

Vi søker herved om å få opphevet fredningen på de funnkonsentrasjoner som ligger i det planlagte utbyggingsområdet.

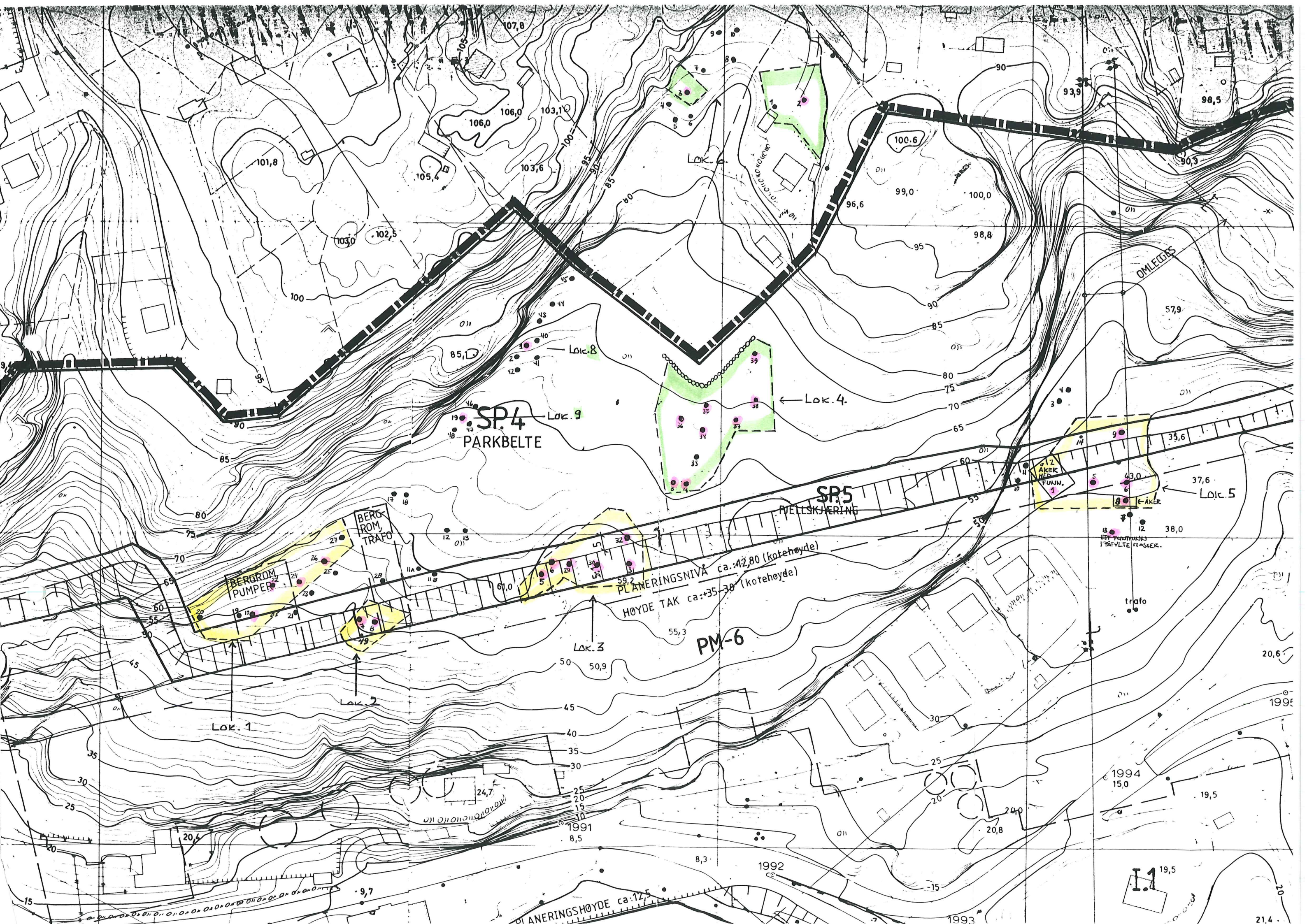
Vi vil søke å tilrettelegge anleggsarbeidene slik at funnet lengst mot nord kan reguleres til spesialområde, på samme måte som kleberstensbruddet. Vi forutsetter at en nøyaktig avgrensning av disse to områder gjøres i samråd med oss.

Med vennlig hilsen

For Saugbrugsforeningen

Gjermund Røkke
Gjermund Røkke

acolds.02

SP. 4
PARKBELTE

SP. 5
FJELLSKJERING

BERGROM
PUMPER

BERGROM
TRAFØ

PLANERINGSNIVA ca. 42,80 (kotehøyde)
HØYDE TAK ca. 35-38 (kotehøyde)

PM-6

AKER
FUJN.

trafo

1994
15,0

1:1

PLANERINGSNIVA ca. 42,5

1992

1993

21,4